



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΠΕΡ. Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ

**Σχολείο : 1<sup>ο</sup> ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΕΛΙΣΣΙΩΝ**

**Σχολικό έτος : 2023-2024**

**Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης:  
Θέμα: το νερό**

**Τίτλος προγράμματος:**

**‘Σταλαγματιά- σταλαγματιά, κάνουμε τη  
διαφορά...’**



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΠΕΡ. Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ

## **Στοιχεία εκπαιδευτικών**

**Συντονίστρια:**

- **ΗΛΙΑΔΟΥ ΜΥΡΟΦΟΡΑ (ΠΕ60)**

**Εκπαιδευτικοί:**

- **1. ΚΟΣΚΟΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (ΠΕ60)**
- **2. ΜΑΝΤΑΛΟΒΑ ΓΕΩΡΓΙΑ (ΠΕ60)**



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΠΕΡ. Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ

## Κριτήρια επιλογής του θέματος:

Η επιλογή της υλοποίησης περιβαλλοντικού προγράμματος με θέμα το νερό, έγινε με τα εξής κριτήρια:

- ◆ το νερό είναι πολύτιμο αγαθό, που στη σύγχρονη εποχή απειλείται από παράγοντες που αφορούν ανθρωπογενείς δραστηριότητες.
- ◆ η προσχολική ηλικία είναι κατάλληλη για την καλλιέργεια φιλοπεριβαλλοντικών δεξιοτήτων και συμπεριφορών.
- ◆ το θέμα προσφέρεται για την εφαρμογή σύγχρονων διδακτικών προσεγγίσεων μάθησης, όπως η διερεύνηση, η επίλυση προβλήματος, η διαθεματικότητα και η ομαδοσυνεργατική μάθηση.



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΠΕΡ. Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ

## Σκοπός:

Σκοπός του προγράμματος είναι:

- η διαμόρφωση φιλοπεριβαλλοντικών στάσεων στους/τις μαθητές/τριες,
- η ανάπτυξη επίγνωσης γύρω από τη σημασία του νερού στη διατήρηση της βιοποικιλότητας ,
- η ευαισθητοποίησή τους γύρω από το ζήτημα της εξοικονόμησης, υιοθετώντας τους κανόνες για τη σωστή διαχείρισή του
- η καλλιέργεια της κριτικής τους σκέψης
- η καλλιέργεια της πολιτειότητας.



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΠΕΡ. Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ

## Στόχοι:

Οι μαθητές/τριες να:

Να παρατηρήσουν, να πειραματιστούν και να γνωρίσουν τις ιδιότητες του νερού.

Να γνωρίσουν τον κύκλο του νερού.

Να μάθουν τη διαδρομή και τη διαδικασία που ακολουθεί το νερό μέχρι τη βρύση μας.

Να διαπιστώσουν και να προβληματιστούν γύρω από το πρόβλημα της ρύπανσης και της σπατάλης του νερού, αναζητώντας πληροφορίες σε διάφορες πηγές.

Να εντοπίσουν το πρόβλημα στο οικείο τους περιβάλλον.

Να προτείνουν λύσεις.

Να αναλάβουν πρωτοβουλίες.

Να επιδιώξουν συνεργασίες.

Να υιοθετήσουν κατάλληλες συμπεριφορές.

Να μοιραστούν γνώσεις και εμπειρίες.

Να αναλάβουν δράση εμπλέκοντας το οικείο τους περιβάλλον και φορείς της τοπικής κοινωνίας



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΠΕΡ. Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ

## Σύνδεση με τα προγράμματα σπουδών:

Το πρόγραμμα συνδέεται διαθεματικά με όλες τις μαθησιακές περιοχές του Αναλυτικού Προγράμματος : Γλώσσα, Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες, Τέχνες, Προσωπική και Κοινωνική ανάπτυξη, Φυσική Αγωγή, ΤΠΕ.

Επιπλέον, συνδέθηκε με το Εργαστήριο Δεξιοτήτων με τίτλο «Οι νερό... εξερευνητές», που υλοποιήθηκε στο σχολείο μας κατά το τρέχον σχολικό έτος.

Δεξιότητες 21<sup>ου</sup> αιώνα.

Σύνδεση με 17 ΣΒΑ.



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΠΕΡ. Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ

## Συνεργασία με φορείς:

Στο πλαίσιο του προγράμματος συνεργαστήκαμε με την ΕΕΠΦ και υποβάλλαμε πρόγραμμα στο Δίκτυο «Οικολογικά Σχολεία» ενώ, δραστηριότητες του προγράμματος αξιοποιήθηκαν μεταξύ άλλων για τις δράσεις μας στο Δίκτυο «Μαθαίνω για τα Δάση».

Για τις ανάγκες του προγράμματος συνεργαστήκαμε και με τον Σύλλογο Γονέων.



## Δραστηριότητες και Δράσεις (περιγραφή) (1)

- Καταιγισμός ιδεών: τί γνωρίζουμε για το νερό, τί το χρειαζόμαστε, πού βρίσκεται.
- Εντοπισμός του υγρού στοιχείου σε γεωφυσικό χάρτη. Δραστηριότητα προσομοίωσης. Εικαστική απεικόνιση.
- Δίκτυο ύδρευσης. Πως φτάνει το νερό στο σπίτι μας σήμερα και πως τα παλιά χρόνια.
- Δημιουργία μακετών με οικοδομικό υλικό και πλαστελίνη.
- Αναζήτηση και παρουσίαση εποπτικού υλικού (έντυπου και ψηφιακού) για τον κύκλο του νερού.
- Εικαστική και θεατρική απόδοση του κύκλου του νερού.
- Δημιουργία και διδασκαλία τραγουδιών.
- Παρακολούθηση εκπαιδευτικού μουσικοπαιδαγωγικού προγράμματος με τίτλο: «Η μουσική του νερού».
- Δραστηριότητες STEM (πηγάδι, αντλία νερού, δίκτυο ύδρευσης).



## Δραστηριότητες και Δράσεις (περιγραφή) (2)

- Γνωριμία και πειράματα σχετικά με τις μορφές και τις ιδιότητες του νερού.
- Έρευνα πεδίου και καταγραφή: που υπάρχει νερό στο σπίτι και στο σχολείο.
- Επίσκεψη σε δεξαμενή νερού στο πάρκο της γειτονιάς.
- Αναζήτηση και παρουσίαση ψηφιακού και έντυπου υλικού αναφορικά με τη ρύπανση και τη σπατάλη των υδάτινων πόρων.
- Ανάγνωση και επεξεργασία παραμυθιών: «Η Μεσόγειος είμαι εγώ και δεν είμαι πια εδώ», «Το ταξίδι της Περλίτας», «Τρέχει το νερό» κά.
- Αναζήτηση λύσεων μέσα από συζήτηση, πειραματισμό και βιωματικές δράσεις στο σχολείο.
- Δραστηριότητες εμπλοκής και του οικείου περιβάλλοντος των μαθητών/τριών.
- Αποτύπωση των λύσεων και καλών πρακτικών για την προστασία του νερού σε ομαδική εργασία – Οικοκώδικας.
- Διοργάνωση εκδήλωσης με τη συμμετοχή γονέων για τη διάχυση των αποτελεσμάτων από την υλοποίηση του προγράμματος.
- Αξιολόγηση-αναστοχασμός.



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΠΕΡ. Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ

# Δραστηριότητες και Δράσεις



Τι μπορούμε να κάνουμε για να σώσουμε τη θάλασσα, τις λίμνες και τα ποτάμια από τη ρύπανση  
 Ζωγράφισε την ιδέα σου! Να μαζεύουμε τα σκουπίδια από τη θάλασσα!



Μιλώ για τη ρύπανση των υδάτων μέσω facebook







ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΠΕΡ. Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ

## Επισκέψεις:

- Οι μαθητές/τριες παρακολούθησαν το εκπαιδευτικό μουσικοπαιδαγωγικό πρόγραμμα με τίτλο: «Η μουσική του νερού».
- Οργανωμένη επίσκεψη στην πηγή/δεξαμενή νερού του γειτονικού πάρκου «Νεράιδα» με συνοδευτικές δραστηριότητες.



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΠΕΡ. Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ

## Επισκέψεις





ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ  
ΠΕΡ. Δ/ΝΣΗ Π. & Δ. ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β' ΑΘΗΝΑΣ

## Διάχυση αποτελεσμάτων:

Για τη λήξη της σχολικής χρονιάς προγραμματίζεται ανοικτή εκδήλωση στην αυλή του σχολείου, με τη συμμετοχή των γονέων, για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων του προγράμματος που θα περιλαμβάνει τραγούδια, κινητικά ομαδικά παιχνίδια, καθώς και παρουσίαση των ομαδικών εργασιών των μαθητών/τριών.

Παρουσίαση του Οικοκώδικα.

Δημιουργία συνθημάτων.



## Αξιολόγηση αποτελεσμάτων: (το πριν και το μετά, τι άλλαξε ...) (1)

Τα παιδιά ....

- Έμαθαν τον κύκλο του νερού και σύνδεσαν το «αγαθό» αυτό με εκφάνσεις της καθημερινής τους ζωής.
- Συνειδητοποίησαν τη σημασία του νερού στον κύκλο της ζωής και αναφέρουν χαρακτηριστικά παραδείγματα συνεπειών από τη λειψυδρία.
- Έκαναν δραστηριότητες μηχανικής (STEM) όπως η κατασκευή πηγαδιών, αντλίας υδραγωγείου και δικτύου ύδρευσης και πειραματίστηκαν με υλικά.
- Δείχνουν ενδιαφέρον να επαναχρησιμοποιούν και να ανακυκλώνουν υλικά αιτιολογώντας ότι έτσι προστατεύουν τα νερά (υπόγεια & επιφανειακά) καθώς και τη θάλασσα από τη ρύπανση.



# Αξιολόγηση αποτελεσμάτων: (το πριν και το μετά, τι άλλαξε ...) (2)

Τα παιδιά ....

- Πρότειναν και υιοθέτησαν κανόνες για την εξοικονόμηση και την αποφυγή της σπατάλης νερού τους οποίους κοινοποίησαν στους γονείς τους και εφάρμοσαν στο σχολείο, όπως για παράδειγμα να σαπουνίζουν τα χέρια τους με τη βρύση κλειστή και να ελέγχουν αν έχει ξεχαστεί κάποια ανοιχτή βρύση.
- Ενεπλάκησαν σε διαδικασίας έρευνας και πειραματισμού και συνεργάστηκαν και με το οικείο τους περιβάλλον.
- Οργάνωσαν δράσεις,
- Έπαιξαν και διασκέδασαν.
- Εκφράζουν προβληματισμούς, συζητούν μεταξύ τους και αυτοδιορθώνονται, όταν παρατηρούν ότι γίνεται σπατάλη νερού στα παιχνίδια τους στην αυλή.